

Negasjonen *ikke*: kategori og syntaktisk posisjon

Janne Bondi Johannessen

Tekstlaboratoriet, Universitetet i Oslo

1. Innledning¹

Jeg skal her undersøke de syntaktiske egenskapene til negasjonen *ikke* (heretter også kalt negasjonsordet) i norsk. Først skal jeg kort gå inn på hva som er blitt sagt i litteraturen, så skal jeg diskutere hva slags kategori negasjonsordet er. I den lingvistiske litteraturen er det vanlig å anta at negasjonsordet genereres i samme posisjon som det forekommer i i setningen. Jeg skal isteden, noe overraskende, kanskje, foreslå at negasjonsordet i mange tilfeller er basegenerert i VP. Det er to typer data som ligger til grunn for dette: for det første, negative polaritetsverb (verb som krever negativ kontekst), og for det andre, mangel på infinitivsmærke i en del negative kontekster.

2 Hva slags kategori er *ikke*?

2.1 Tidligere forslag

I litteraturen er *ikke* blitt ansett for å være et adverbial som inntar en A'-posisjon. For eksempel antar Nordgård og Åfarli (inspirert av Holmberg og Platzack 1988) at setningsadverber

¹ Jeg vil gjerne takke Nedzad Leko og deltagerne på Syntaksseminaret, UiO, samt på MONS, for kommentarer til tidligere foredrag som denne artikkelen bygger på. Stor takk også til Redaksjonskomiteen, for svært nyttige kommentarer.

adjungeres til I'. (1) illustrerer således en helsetning og en leddsetning:

- (1) a. [CP Petter spiser [IP I' ikke [I' t [VP t ertestuing]]]]
b. [CP om [IP Petter [I' ikke [I' spiser [VP t ertestuing]]]]]
(Tilpasset etter Nordgård og Åfarli 1990:70-71)

Holmberg og Platzack (1995:16-17) argumenterer eksplisitt for at det ikke er noen negasjonsfrase (NegP) mellom IP og VP i skandinavisk. I stedet foreslår de at NegP er adjungert til VP:

- (2) [IP [VP NegP [VP]]] (Holmberg og Platzack 1995)

Rizzi (1990:17) mener at negasjonsord må være A'-elementer, siden de skaper "indre øyer" ved adjunktflytting. Mens wh-spørsmålet i (3a) kan referere til det underordnede predikatet, er det i den negerte (3b) bare mulig for wh-leddet å referere til helsetningspredikatet:

- (3) a. How strongly do you believe that inflation will rebound?
Hvor sterkt tror du inflasjonen vil hoppe?
b. How strongly do you not believe that inflation will rebound?
Hvor sterkt tror du ikke inflasjonen vil stige?
(Rizzi 1990:16, etter Bill Ladusaw)

Rizzi's andre argument (Rizzi 1990:22-3) for A'-statusen til negasjonsordet er selve V-til-I-flyttingen, som vi jo finner i norsk. Siden verbet flytter til C i deklarativer helsetninger, som i (1a), har det flyttet forbi negasjonen. Da kan ikke negasjonen også være et hode, siden flyttingen da ville være et brudd på Relativized Minimality.

Men ikke alle er enige i at negasjonsordet er en A'-kategori. Haegeman (1995:126) antar i steden at negasjonen

er del av en Neg Phrase, hvor både hode og spesifikator kan være fylt av leksikalske elementer, slik som i fransk (*ne...pas*) og vestflamsk (*nie...en*). Ouhalla (1990:191) har samme idé, og foreslår videre at om det er spesifikator eller hode som er fylt, er opp til det enkelte språk.

Mitt forslag går imot at negasjonsordet oppfattes som et adverbial. Jeg skal vise at det er mest sannsynlig at negasjonsordet er hode i sin egen frase. Dessuten skal jeg vise at negasjonsordet i visse tilfeller må være generert i VP.

2.2 Negasjonsordet *ikke* er hode

Mange av de tradisjonelle kriteriene for hodestatus kan ikke anvendes på negasjonsordet *ikke* fordi ordet er ubøyelig. Da blir kriterier som “bestemmer kongruens” og “er morfosyntaktisk lokus” (se Johannessen 1998 for eksempler på disse og andre kriterier) irrelevante. Men noen kriterier kan brukes, og de viser at negasjonsordet er hode.

2.2.1 Negasjonen kan subkategoriseres

Holmberg og Platzack (1995:19) har subkategorisering som et viktig hodekriterium: Det ordet i en frase som bærer de trekkene som gjør at frasen er subkategorisert, er hodet i frasen. Her kan vi illustrere med negative polaritetsverb, som vi også skal se på siden i artikkelen. Slike verb krever negasjon i konteksten, og det er ordet *ikke* som bærer negasjonstrekkene:²

- (4) a. Jeg **begriper** [absolutt *ikke*] hvor du har den ideen fra
b. *Jeg **begriper** [absolutt] hvor du har den ideen fra
c. Jeg **begriper** [*ikke*] hvor du har den ideen fra

² Negative polaritetsverb vil her og i det følgende markeres med fet skrift.

2.2.2 *Ikke* er et hode morfologisk sett

En god del verb endrer fonologisk form når en klitisk variant av *ikke* klitiseres til dem. Dette er et leksikalsk fenomen - det er ikke helt forutsigelig hva formen vil bli. Det er lite typisk for fraser å ha slike leksikalske egenskaper.

- (5)
- a. har ikke => hakke
 - b. trenger ikke => trengke
 - c. kan ikke => kangke
 - d. skulle ikke => skukke
 - e. går ikke => gåkke
 - f. ser ikke => sekke
 - g. så ikke => såkke
 - h. bor ikke => bokke
 - i. tar ikke => takke

3 Funksjonell NegP eller adjungering?

Mens Ouhalla (1990), Laka (1994), Haegeman (1995), Leko (1996) og Cinque (1997) alle betrakter NegP som en funksjonell projeksjon, avviser Holmberg og Platzack (1995) et slikt syn. Jeg vil støtte de førstnevnte. Et par argumenter presenteres kort nedenfor. (Flere finnes i Johannessen 1997.)

3.1 *Ikke* er ikke som andre adverb

Negasjonsordet i norsk oppfattes ofte som et adverb (Christensen 1986:30 - med et unntak, Holmberg og Platzack 1995:17, Nordgård og Åfarli 1990). Holmberg og Platzack (1995:17) er helt eksplisitte: "treating negations and sentential adverbials alike". Men det er mange distribusjonelle forskjeller mellom negasjonsordet og andre adverb (adverbet *aldri* kommer i en mellomstilling):

- (6) a. Jeg sier at *ikke* han trenger penger.
 b. *Jeg sier at *ofte/aldri/sjelden*han trenger penger.
- (7) a. *Jeg sier at han trenger penger *ikke*.
 b. Jeg sier at han trenger penger *ofte/sjelden*.
 c. *Jeg sier at han trenger penger *aldri*
- (8) a. *Ikke* snakk!
 b. * *Ofte/aldri/sjeldentsnakk!*
- (9) a. Jeg liker å *ikke* snakke.
 b. *Jeg liker å *ofte/sjeldent* snakke.
 c. Jeg liker å *aldri* snakke.

3.2 Negative konstituenter

Negasjonsordet *ikke* har mye til felles med de negative konstituentene *ingen, ingenting, ingen X*, diskutert i Christensen (1986). Det er spesielt interessant at de må flytte til den posisjonen *ikke* har i setningen:

Negative setninger

- (10) a. Jeg har *ikke* sett noenting
 b. Jeg har *ingenting*sett
 c. *Jeg har *ikke* noenting sett d.
 *Jeg har sett *ingenting*

Positive setninger

- (11) a. Jeg har sett en gutt
 b. * Jeg har en gutt sett

Det at en hel konstituent kan flytte til denne plassen, viser at den ikke er en enkel adjungeringsposisjon, men en frase -

NegP. Christensen (1986) viser at *ingen* etymologisk er en kombinasjon av negasjonspartikkelen og en eksistenskvantor. Jeg foreslår derfor at NegP er som i (12) - spesifikatorplassen innehas av eventuelle negative konstituent, og da er hodeplassen tom, eller så er spesifikatorplassen tom eller fylt av en tom operator, og hodeplassen fylt av negasjonsordet selv.

- (12) a. [NegP [Spec *ingenting*] [Neg' [Neg *e*]]]
b. [NegP [Spec Op] [Neg' [Neg *ikke*]]]

4 Hvor genereres negasjonsordet?

Noen ord og konstruksjoner, såkalte negative polaritetsuttrykk (NPU), krever negativ kontekst. Progovac (1993:150) argumenterer for at alle NPUser kommer inn under prinsipp A i Bindingsteorien (og impliserer dermed at alle NPUser er c-kommandert av negasjonsordet). (13), hvor negasjonsordet jo c-kommanderer NPUet *noenting*, er et eksempel på dette:

- (13) Linda likte [*ikke* [**noenting**]].

Hvis alle NPUser er c-kommandert av negasjonsordet, kan vi anta at negasjonsordet genereres direkte i NegP, plassert sammen med de andre funksjonelle projeksjonene i setningen, som TP eller AgrP. Det gjør f.eks. Ouhalla (1990:194), Laka (1994:46), Haegeman (1995:125), Leko (1996:16) og Cinque (1997:208) i den generativ grammatikk-tradisjonen som omtales i f.eks. Chomsky 1995.

Men hvis det finnes NPUser som ikke passer inn i Progovacs hypotese, kan det tyde på at det likevel ikke er bindingsteorien som avgjør alle forekomster av NPUser. Da er det mulig at negasjonsordet kanskje er generert et helt annet sted enn i NegP. Nedenfor skal vi se to slike typer NPUser.

4.1 NPU-verb

Det finnes en god del verb som bare forekommer i negativ kontekst. Noen NPU-verb er eksemplifisert nedenfor (flere eksempler finnes i Johannessen 1997):³

- (14) a. Jeg **begriper** *ikke* hvor du har den idéen fra.
b. Jeg **fatter** *ikke* at giveren ikke er brydd.
c. Det **raker** *ikke* de utenlandske arbeidsgiverne.
d. Bonden **vørte** henne *ikke*.
e. Hun **eier** *ikke* humor.

I likhet med Hoeksema (1997) mener jeg at slike verb bør betraktes som NPUR. Negasjonsordet c-kommanderer vanligvis ikke finitte verb - tvert i mot:

- (15) [CP Pia [C' **fatter** [NegP *ikke* noen ting]]]

Da er konsekvensen at ikke alle NPUR kan forklares ved c-kommando, og dermed av Bindingsteorien. Det finnes forøvrig også komplekse NPU-predikater:

- (16) a. Jeg **kan** nesten *ikke få sagt* det.
b. Karl **kunde** *ikke dy sig* for å sende ham vekk.
c. Det **var** *ikke godt å si* hvor denne ville gå.
d. **Det var** *ikke fritt for at* han kjente seg litt sår.
e. Han **kom seg** *ikke til* å lese den.
f. Det **er** likevel *ikke til å komme forbi* at...
g. Dessuten **hadde** *ikke konstabelen noe med det*.

³ De fleste av eksemplene er autentiske. De er hentet ved elektronisk søking i tekstene ved Tekstlaboratoriet, Universitetet i Oslo, og ved Humanistisk datasenter, Universitetet i Bergen (mange takk til Knut Hofland ved sistnevnte sted for å ha gitt meg tilgang til tekstene, samt for å ha hjulpet meg med søkingen.)

h. Det **lignet** *ikke* **grisen** sånt.

Noen ville kanskje innvende at c-kommando kunne virke på et hvilket som helst trinn under flyttingen. Da kunne man foreslå at NPU-verb kanskje heller var c-kommandert på et tidligere tidspunkt i derivasjonen. Men hvis man først skulle tillate en slik tidligere c-kommando, ville man plutselig få et problem med subjekter. I de fleste tilfeller kan subjekter aldri være NPU. Men hvis man tillot tidlig c-kommando, ville subjekter alltid på et eller annet tidspunkt ha vært c-kommandert av negasjonsordet. Da burde de vært helt ok som NPU - noe de altså ikke er:

(17) * Noen som helst gutt var ikke tilgjengelig

4.2 Mangel på infinitivmerke

Mange norske verb tar et infinitivskomplement hvor infinitivmerket kan mangle i negative kontekster. Dette fenomenet har ikke tidligere vært diskutert som et trekk ved negasjon. Norsk referansegrammatikk (1997:996) nevner f.eks. konstruksjonene i (18), men uten å legge merke til at alle bokmåleksemplene innebærer negasjon.

- (18) a. Du behøver ikke (å) komme.
b. Vi trenger ikke (å) gå så tidlig.
c. Jeg orker ikke (å) høre på deg.
d. Han gadd ikke (å) prøve en gang.

(Norsk referansegrammatikk 1997:996)

Referansegrammatikken mener i stedet at alle slike verb er av to typer: enten hovedverb som tar objekt eller infinitivfrase, eller hjelpeverb som tar en verbfrase (altså uten *å*). Det må være mer fruktbart å ta tak i negasjonen, som obligatorisk må

være til stede for at verbet skal kunne ta et infinitivsmærket infinitivskomplement. Nedenfor er noen flere eksempler.⁴

(19) Verb som subkategoriserer for infinitivsfrase

- a. Hun aktet *ikke* gi slipp på barnet
- b. ...og klarar *ikke* lenger skjule hvor nervøs han er
- c. Per brukte *ikke* sykle til byen
- d. Han maktet *ikke* holde henne nede
- e. Og hun tør *ikke* tenke på døden heller
- f. Han våget *ikke* spørre henne

Her er c-kommando fra negasjonsordet over infinitivsetningen mulig, men det ville være merkelig om Bindingsteorien skulle regulere forholdet mellom to så ubeslektede fenomener som negasjonsord og mangel på infinitivsmærke.

5 Negasjonsordet er basegenerert i VP

Mens mange typer NP-er (adverber, ymse typer komplement) nok kan lisensieres vha Bindingsteorien, er det annerledes med NP-verb, som vi har sett, fordi de ikke c-kommanderes av negasjonsordet. Når verbene krever negativ kontekst, minner det snarere om subkategorisering, på lik linje med andre argumenter som verb kan kreve. Da må negasjonsordet genereres i VP.⁵

Det har ikke vært diskutert i litteraturen om negasjonsordet først genereres i NegP, eller om det flytter dit.

⁴ Verb som subkategoriserer for infinitivsfrase og tillater infinitivsmærkemangel, markeres med understrekning.

⁵ Strengt tatt er nok det som subkategoriseres, ikke negasjonsordet selv, men en type trekk, f.eks. “non-upward entailing” (Progovac 1993), siden også andre ikke-positive konstruksjoner, som spørsmål, er mulig:

(i) Fatter du ingenting?

Jeg skal altså foreslå at det kan (og i noen tilfeller må) være basegenerert i VP - subkategorisert, og altså selektert av verbet, som i (20a), eller adjungert i en mer adverbieell rolle, som i (20b).

- (20) a. [VP Spec [V' V [NegP]]]
b. [VP [VP Spec [V' V]] NegP]

Nå vil også forholdet mellom det manglende infinitivsmerket og negasjonsordet falle på plass.

Først skal vi understreke at negasjonsordet må være basegenerert i den laveste VP, selv når det ender opp i den øverste helsetningen. Dette virker kontraintuitivt: Hvis negasjonsordet tolkes som del av den øvre helsetningen, er det merkelig at det skulle være generert i leddsetningen. Altså, i en setning som (21) er negasjonsordet generert i undersetningen, selv når det tydelig tilhører oversetningen mht tolkning.

- (21) Han trenger ikke *i* [(å) spille *tj*]

Årsaken til den nokså overraskende påstanden over kommer fra komplekse setninger som inneholder et NPU-verb og et negasjonsord som er plassert i hver sin del av setningen. Først må vi huske at NPU-verb krever negasjon:

I. NPU-verb krever negasjonord:

- (22) a. Hun **begrep ikke** hvor Per hadde ideen fra
b. *Hun **begrep** hvor Per hadde ideen fra

Se nå på (23), hvor infinitivssetningen inneholder et NPU-verb - *begripe* - som overraskende er fullt ut akseptabelt, selv om det ikke forekommer sammen med negasjon.

II. NPU-verb kan tillate negasjonsord i oversetningen:

(23) Hun trenge *ikke* [(å) **begripe** hvor Per hadde ideen fra]

Siden NPU-verb er verb som krever negasjon, må vi anta at verbet *begripe* i (23) har fått tilfredsstilt dette kravet på et tidligere stadium - f.eks. ved leksikalsk innsetting i syntaksen. Og at negasjonen så senere har flyttet fra infinitivsetningen til oversetningen. Videre er det nødvendig at hovedverbet er av en bestemt type for at negasjonsordet skal kunne flytte forbi setningsgrensen - nemlig den typen som tillater mangel på infinitivsmerke i sitt infinitivskomplement. Dette kan sees i setningen nedenfor. Den inneholder verbet *velge* i oversetningen, som i likhet med en del andre verb (som *mislike*, *planlegge*, *godta*) ikke tillater infinitivsmerkemangel. At det ikke er noe semantisk som hindrer sammenstillingen av verbene i over- og undersetningen, sees av b-eksemplet.

III. C-kommando kan ikke forklare punkt II:

(24) a. *Hun valgte *ikke*;

[å **begripe** t_j hvor Per hadde ideen fra]

b. Hun valgte

[å *ikke* **begripe** t_j hvor Per hadde ideen fra]

NPU-verbet i den underordnede setningen får ikke tilfredsstilt sitt krav om et negasjonsord, slik at hele setningen blir uakseptabel. Vi kan derfor utlede at negasjonsordet ikke er generert i undersetningen i (24). Verbklassen hvor *velge* inngår, stiller i samme kategori som verb som tar finite komplementer - slike kan heller ikke gjennom et negasjonsord i oversetningen lisensiere et NPU-verb i undersetningen:

(25) a. *Hun fortalte *ikke*;

[at hun **begrep** t_j hvor Per hadde ideen fra]

b. Hun fortalte

[at hun *ikke* **begrep** t_j hvor Per hadde ideen fra]

De setningene vi har sett på her, viser at NPU-verb bare kan tillate at negasjonsordet forekommer i oversetningen hvis oversetningens verb er av en type som tillater mangel på infinitivsmerke i undersetningen. Det kan bare forstås hvis vi antar at negasjonsordet har flyttet fra undersetningen til oversetningen. Alternativet - at infinitivssetninger skulle danne et slags lokalt domene sammen med oversetningen - er umulig fordi vi har sett at det finnes infinitivssetninger med obliogatorisk infinitivsmerke, som tydeligvis ikke danner et lokalt domene sammen med negasjonsordet.⁶

Nå kan vi endelig gå videre og se hvordan infinitivsmerket kan mangle når oversetningen er negert (for å forenkle oversikten har jeg bare markert negasjonsordets spor):

(26) [CP Han [C' trenger [NegP Op [Neg' *ikke*-i
[CP [C' t-i [VP t-i [VP spille]]]]]]]]

I (26) er negasjonsordet generert i VP, og har siden flyttet opp til oversetningen, hvor trekkene sjekkes eller tilfredsstilles i NegP. Negasjonsordet har passert gjennom C, og så gjennom V, før det har endt opp i NegP. Ifølge Holmberg og Platzack (1995) må C-posisjonen inneholde en finitthetsoperator [\pm F]. Jeg foreslår at [-F]-trekket kan gjøres eksplisitt i C på to måter. Enten på den vanlige måten, ved infinitivsmerket *å*, eller, som i disse “uvanlige tilfellene”, ved at et spor av et element som ikke er markert som [+F], f.eks. *ikke*, er i C. I vårt eksempel har altså negasjonsordet blitt generert i nedre VP. Det kunne forøvrigt ha blitt generert i øvre VP. Men i så

⁶ At (23) også kan godtas når infinitivsmerket faktisk er til stede, vil jeg anta skyldes en analogi med andre infinitivssetninger. Selve det faktum at infinitivsmerket gjerne utelates etter slike verb, viser at det ikke har noen grammatisk funksjon i disse setningene.

tilfelle ville det ikke vært noe spor etter det ikke-finite negasjonsordet, slik at undersetningens C måtte fylles av infinitivsmarket.

La oss også se på de tilfellene hvor negasjonsordet ikke flytter til oversetningen. Det er de tilfellene hvor det semantisk modifierer undersetnings verbet, og alltid har trykk, og altså ikke er klitisert til verbet i oversetningen. Enten negasjonsordet kommer foran eller etter infinitivsverbet, er infinitivsmarket obligatorisk når det er undersetningen som negeres:⁷

- (27) a. Han trenger [* (å) IKKE lese]
b. Han trenger [IKKE *(å) lese]

Det er nå lett å forklare hvorfor infinitivsmarket *å* in (27a) er obligatorisk: Mens negasjonsordet *ikke* nødvendigvis er generert i den nederste VP, har det bare flyttet til NegP i undersetningen, og har altså ikke kunnet legge noe spor i C. Infinitivsmarket blir da nødvendig for å identifisere [-F]-trekket in C.

⁷ Den semantiske tolkningen av setningene - når det er undersetningen som er negert og negasjonsordet har trykk - kan omskrives med: *Hva han trenger er å ikke lese (han bør ha leseforbud)*. Slike par, og andre som foreslås av redaksjonskomiteen, som *Hun lovet å IKKE komme* vs. *Hun lovet IKKE å komme*, er stilistisk forskjellige. Den førstnevnte hører til dagligtalen, mens den sistnevnte er mer boklig. Den førstnevnte er vel mer grammatisk forutsigelig, i det at infinitivsmarket får opptre som en vanlig subjunksjon og innlede undersetningen.

Hadde det forøvrig vært oversetninga som var negert, ville tolkningen vært: *Hva han ikke trenger, er å lese (men han kan godt gjøre det)*.

Den mye mindre vanlige konstruksjonen i (27b) får en litt annen forklaring. Siden negasjonsordet *ikke* her er plassert foran infinitivsmerket, må vi tro at det har flyttet ut av den nederste NegP, og gjennom til Spec av den lavere CP. Men hvis det altså er et spor i C, er det merkelig at infinitivsmerket fremdeles er obligatorisk. Jeg skal foreslå at den antagelsen jeg nettopp gjorde, er feil. Mens negasjonsordet *ikke* ganske riktig er et hode når det flytter til NegP, er det her del av en frase, altså en A'-kategori. Som sådan kan den ikke flytte gjennom C, som er en hodeposisjon. C forblir altså tom, og må fylles, av et infinitivsmerke. Dette forslaget støttes av at negasjonsordet ikke kan være et fonologisk redusert hode i (27b). Det må alltid være trykksterkt - aldri klitisert, noe som tyder på at det er en frase.

Analysen i (26) gjør det nødvendig at negasjonsordet har flyttet fra den underordnede til den overordnede setningen. Dette er ikke et problem, hvis vi godtar at interpretasjonen av negasjonen er avhengig av den posisjonen hvor negasjonen til enhver tid er plassert.⁸

6 Konklusjon

I denne artikkelen har jeg argumentert for at negasjonsordet i norsk er et hode, og at det har sin plass i en NegP. Jeg har også vist at det kan, og i visse tilfeller må, være basegenerert, enten ved adjungering eller subkategorisering, avhengig av det aktuelle verbet. Argumentasjonen har vært basert på to typer fakta: Eksistensen av NPU-verb, og mangel på infinitivsmerke. Jeg har også argumentert mot at Bindingsteorien kan lisensiere NPUs, både fordi dette ville føre til at subjekter måtte tillates å inneholde NPUs, noe som

⁸ Kjell Johan Sæbø (p.c.) har påpekt at det er problematisk at et element som flytter, ikke beholder den gamle tolkningen i tillegg til de nye det får når det har flyttet.

empirisk er galt, og fordi en del NPU-verb ville være c-kommandert uten at det ville være empirisk korrekt.

Referanser

- Chomsky, N. (1995) *The Minimalist Program*, MIT Press, Cambridge, Mass.
- Christensen, K.K. (1986) "Norwegian *ingen*: a Case of Postsyntactic Lexicalization", i Dahl, Ö. and A. Holmberg (eds) *Scandinavian Syntax*, 21-35, University of Stockholm.
- Cinque, G. (1997) (to appear). *Adverbs and Functional Heads. A cross-linguistic perspective*, Oxford University Press.
- Haegeman, L. (1995) *The Syntax of Negation*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Hoeksema, J. (1997) "Negative Polarity Items: Triggering, Scope and C-command." Ms, University of Groningen.
- Holmberg, A. and Platzack, C. (1988) "On the Role of Inflection in Scandinavian Syntax", i WPSS 42, 25-42.
- Holmberg, A. og Platzack, C. (1995) *The Role of Inflection in Scandinavian Syntax*. Oxford University Press, New York.
- Hudson, R.A. (1987) "Zwicky on heads", i *Journal of Linguistics* 23, 109-132.
- Johannessen, J.B. (1997) "The status of the negation *ikke* in Norwegian." Ms. Universitetet i Oslo.
- Johannessen, J.B. (1998) *Coordination*. Oxford University Press, New York.
- Ladusaw, W.A. (1980) *Polarity Sensitivity as Inherent Scope Relations*. Garland Publishing, New York.
- Leko, N. (1996) "Notes on Negation and Related Topics in Bosnian." Ms.

- Nordgård, T. and T. Åfarli (1990) *Generativ syntaks*, Novus, Oslo.
- Norsk Referansegrammatikk*. (1997) Faarlund, J.T., S. Lie og K.I. Vannebo. (red.), Universitetsforlaget, Oslo.
- Ouhalla, J. (1990) "Sentential Negation, Relativized Minimality and the Aspectual Status of Auxiliaries", i *The Linguistic Review* 7, 183-231.
- Progovac, Liliana. (1993) "Negative Polarity: Entailment and Binding", i *Linguistics and Philosophy*.
- Rizzi, L. (1990) *Relativized Minimality*, MIT Press, Cambridge, Mass.
- Roberts, I. (1997) *Comparative Syntax*, Arnold, London.